

THEORETICAL AND LEGAL ISSUES OF DETERMINING THE LEGAL STATUS OF THE SECURITY SERVICE IN THE PUBLIC SECURITY SYSTEM

Abdugoffor Abduolimov

Independent Researcher, University of Public Safety

Captain, Officer of the Organizational Department, Security Service under the Department of Internal Affairs of Fergana Region

Science ID: MFR-0626-0145

Fergana, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: public security, security service, administrative-legal status, crime prevention, powers, security activity, public order, legal mechanism.

Received: 18.08.26

Accepted: 19.08.26

Published: 20.08.26

Abstract: The article examines theoretical and legal issues concerning the role of security services within the public security system. It analyzes the functional and legal relationship between public security, crime prevention and security activities. Based on Uzbek legal scholarship, the article argues that the security service should be legally understood not merely as a property-protection institution but also as a public-security actor contributing to early threat detection and prevention of offenses. Proposals are developed to clarify its administrative-legal status, powers, interagency cooperation and preventive functions.

JAMOAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH TIZIMIDA QO'RIQLASH XIZMATINING HUQUQIY O'RNINI BELGILASHNING NAZARIY-HUQUQIY MASALALARI

Abdug'offor Abduolimov

Jamoat xavfsizligi univristeti, mustaqil tadqiqotchi

Farg'ona viloyati IIB huzuridagi Qo'riqlash xizmati Tashkiliy bo'lim ofitseri, kapitan

Science ID: MFR-0626-0145

Farg'ona, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: jamoat xavfsizligi, Qo'riqlash xizmati, ma'muriy-huquqiy maqom, huquqbuzarliklar profilaktikasi, vakolat, qo'riqlash faoliyati, jamoat tartibi,

Annotatsiya: Maqolada jamoat xavfsizligini ta'minlash tizimida Qo'riqlash xizmatining huquqiy o'rnini belgilashning nazariy-huquqiy masalalari tahlil qilinadi.

huquqiy mexanizm, davlat organlari, hamkorlik.

Tadqiqotda jamoat xavfsizligi, huquqbuzarliklar profilaktikasi va qo'riqlash faoliyati o'rtasidagi funksional-huquqiy bog'liqlik ochib beriladi. O'zbekistondagi jamoat xavfsizligi va huquqbuzarliklar profilaktikasiga oid tadqiqotlar, xususan, S.B.Xujakulov, O.S.Narzullayev, I.R.Alijonov hamda M.M.Narziyevaning ilmiy ishlari mazmuniy jihatdan tahlil qilinadi. Qo'riqlash xizmatini faqat mulkni muhofaza qiluvchi xizmat sifatida emas, balki xavflarni barvaqt aniqlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va fuqarolar hamda tashkilotlarning xavfsizligini ta'minlashga hissa qo'shuvchi jamoat xavfsizligi subyekti sifatida huquqiy jihatdan aniqlashtirish zarurligi asoslanadi. Maqolada qonunchilikni tizimlashtirish, vakolatlarni aniq chegaralash, idoralararo hamkorlik va profilaktik funksiyalarni normativ jihatdan mustahkamlash bo'yicha ilmiy takliflar ilgari suriladi.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЫЕ ВОПРОСЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПРАВОВОГО МЕСТА ОХРАННОЙ СЛУЖБЫ В СИСТЕМЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОБЩЕСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Абдугоффор Абдуолимов

Независимый исследователь Университета общественной безопасности

Капитан, офицер организационного отдела Службы охраны при

Управлении внутренних дел Ферганской области

Science ID: MFR-0626-0145

Фергана, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: общественная безопасность, охранная служба, административно-правовой статус, профилактика правонарушений, полномочия, охранная деятельность, общественный порядок, правовой механизм.

Аннотация: В статье анализируются теоретико-правовые вопросы определения места охранной службы в системе обеспечения общественной безопасности. Раскрывается функционально-правовая взаимосвязь между общественной безопасностью, профилактикой правонарушений и охранной деятельностью. На основе анализа отечественных научных исследований обосновывается необходимость рассматривать охранную службу не только как субъект охраны имущества, но и как субъект обеспечения безопасности, участвующий в раннем

выявлении угроз и предупреждении правонарушений. Сформулированы предложения по уточнению административно-правового статуса, полномочий и механизмов взаимодействия охранной службы с иными субъектами обеспечения общественной безопасности.

Kirish. Jamoat xavfsizligini ta'minlash zamonaviy davlatning huquqni muhofaza qilish va davlat boshqaruvi funksiyalari bilan uzviy bog'liq bo'lgan murakkab ijtimoiy-huquqiy faoliyat yo'nalishidir. Uning murakkabligi xavfsizlikni ta'minlash faqat sodir etilgan huquqbuzarlikka huquqiy munosabat bildirish bilan cheklanmasdan, xavf va tahdidlarni oldindan aniqlash, ularning sabab va shart-sharoitlarini bartaraf etish, jamoat tartibini saqlash hamda shaxs, jamiyat va davlatning qonuniy manfaatlarini himoya qilishni ham qamrab olishi bilan belgilanadi. S.B.Xujakulov huquqbuzarliklar profilaktikasini maxsus vakolat berilgan subyektlar tomonidan amalga oshiriladigan faoliyat sohasi sifatida, jamoat xavfsizligini esa "himoyalanganlik holati" sifatida ajratadi [2, 15-16-b.]. Mazkur nazariy farqlash Qo'riqlash xizmatining huquqiy tabiatini aniqlashda metodologik ahamiyatga ega: xizmatning faoliyati – vosita, jamoat xavfsizligi esa ushbu faoliyat orqali ta'minlanadigan ijtimoiy-huquqiy holat sifatida namoyon bo'ladi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, O'zbekistonda jamoat xavfsizligini ta'minlash tizimi institutsional jihatdan rivojlanib, unda turli davlat organlari va maxsus xizmatlarning funksional vazifalari bosqichma-bosqich aniqlashtirilmoqda. O'zbekiston Respublikasining jamoat xavfsizligi konsepsiyasida jamoat xavfsizligi tahdidlardan himoyalanganlik holati sifatida qaralishi, uni ta'minlash esa davlat tomonidan amalga oshiriladigan kompleks tashkiliy, ijtimoiy-iqtisodiy, huquqiy va boshqa chora-tadbirlar tizimi ekanligi belgilangan. Mazkur yondashuv qo'riqlash faoliyatini ham umumiy xavfsizlik tizimining funksional tarkibiy qismi sifatida qayta baholashni taqozo etadi.

Metod va usullar. Jamoat xavfsizligi tushunchasini huquqiy jihatdan aniqlash Qo'riqlash xizmatining maqomini belgilashning dastlabki shartidir. S.B.Xujakulovning tadqiqotida "huquqbuzarliklar profilaktikasi" faoliyat, "huquqbuzarliklarning oldini olish" esa ushbu faoliyatdan ko'zlangan maqsad sifatida talqin qilinadi. Muallif jamoat xavfsizligini faoliyat emas, balki ijtimoiy-huquqiy "himoyalanganlik holati" sifatida tavsiflaydi [2, 16-b.]. Bu yondashuv nazariy jihatdan muhim, chunki davlat organlari va maxsus xizmatlarning vakolatlari xavfsizlikning o'zi bilan emas, uni ta'minlashga qaratilgan huquqiy faoliyat bilan bog'lanadi.

Shu nuqtayi nazardan Qo'riqlash xizmatining faoliyatini ikki o'zaro bog'liq qatlamga ajratish mumkin. Birinchi qatlam – bevosita qo'riqlash funksiyasi: qo'riqlanadigan obyekt, mol-

mulk yoki boshqa qonuniy manfaatlarni noqonuniy tajovuzlardan himoya qilish. Ikkinchi qatlam – xavfsizlikni ta'minlashga ko'maklashuvchi profilaktik funksiya: xavfli vaziyatlarni aniqlash, huquqbuzarlik alomatlarini barvaqt sezish, vakolatli organlarga axborot berish, qo'riqlanadigan hudud va obyektlarda huquqiy rejimga rioya etilishiga ko'maklashish. Ikkinchi qatlam Qo'riqlash xizmatining jamoat xavfsizligi tizimidagi ahamiyatini kengaytiradi.

S.B.Xujakulov huquqbuzarliklar profilaktikasini normativ-huquqiy hujjatlar asosida maxsus vakolat berilgan subyektlar amalga oshiradigan faoliyat sohasi sifatida ko'rsatadi [2, 15-b.]. Demak, muayyan subyektning profilaktika tizimiga kiritilishi uchun uning vakolati qonunchilikda aniq belgilanishi talab etiladi. Bundan kelib chiqadigan ilmiy xulosa shundan iboratki, Qo'riqlash xizmatining jamoat xavfsizligini ta'minlashdagi real amaliy roli bilan uning normativ-huquqiy maqomi o'rtasidagi tafovut mavjud bo'lsa, bunday tafovut vakolatlarining noaniqligi va huquqni qo'llash amaliyotidagi turlicha yondashuvlarga sabab bo'lishi mumkin.

O'zbekiston yuridik fanida jamoat xavfsizligining huquqiy asoslari alohida tadqiqot predmeti sifatida ham o'rganilgan. I.R.Alijonovning tadqiqoti jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasining huquqiy asoslarini takomillashtirishga qaratilgan [4]. Mazkur ishning ilmiy yo'nalishi jamoat xavfsizligi sohasini umumiy huquqiy tizim sifatida tushunish uchun metodologik asos beradi. Biroq Qo'riqlash xizmatining maxsus vakolatlari, uning profilaktik funksiyasi va qo'riqlash faoliyatining jamoat xavfsizligi bilan uzviy bog'liqligi alohida institutsional kesimda o'rganilishi lozim.

Huquqbuzarliklar profilaktikasining nazariy asoslari Qo'riqlash xizmatining jamoat xavfsizligidagi rolini aniqlash uchun muhim metodologik vosita hisoblanadi. Xujakulov tomonidan ishlab chiqilgan yondashuvga ko'ra, huquqbuzarliklar profilaktikasi subyektlarning davlat siyosatini belgilash, bevosita profilaktikani amalga oshirish, unda ishtirok etish, ishlarni tashkil etish va muvofiqlashtirishga qaratilgan faoliyatidir [2, 17-b.]. Muallif "huquqbuzarliklarning oldini olish"ni jamoat tartibini saqlash, xavf-xatar va tahdidlarni aniqlash hamda bartaraf etish bilan bog'laydi [2, 17-b.]. Bu qoida Qo'riqlash xizmatining amaliy faoliyatida profilaktik elementlar mavjud bo'lishi mumkinligini nazariy jihatdan asoslaydi.

Bunda Qo'riqlash xizmatining profilaktik faoliyatini ichki ishlar organlarining profilaktik faoliyati bilan aynanlashtirish mumkin emas. Eshnazarovning maxsus profilaktika bo'yicha tadqiqoti aynan ichki ishlar organlari faoliyatini takomillashtirishga qaratilgan bo'lib, mazkur yo'nalishda maxsus vakolatli subyektlarning huquqbuzarliklarning ayrim turlarini oldini olishdagi o'rni o'rganilgan [5]. Qo'riqlash xizmatiga nisbatan esa profilaktik vakolatlar uning asosiy qo'riqlash funksiyasidan kelib chiqadigan va qonunda aniq belgilangan doirada tushunilishi kerak.

S.B.Xujakulov tadqiqotining yana bir muhim jihati – profilaktika tizimida barcha subyektlarning mas’uliyatini oshirish va jamoatchilik oldida hisobdorlik mexanizmlarini rivojlantirish zarurati asoslanganidir [2, 9-b.]. Mazkur ilmiy yondashuvni Qo‘riqlash xizmatiga tatbiq etishda xizmatning qo‘riqlash faoliyati natijalari, huquqbuzarliklarning oldini olishga qo‘shgan hissasi, fuqarolar murojaatlari va hamkorlik samaradorligi bo‘yicha aniq baholash indikatorlarini ishlab chiqish mumkin.

Shu o‘rinda ilmiy muammo yuzaga keladi: Qo‘riqlash xizmatining asosiy vazifasi obyekt va mol-mulk xavfsizligini ta‘minlash bo‘lsa, u jamoat xavfsizligi subyekti sifatida qaysi hollarda profilaktik vakolatni amalga oshiradi? Mazkur savolga javob berishda vakolatning manbai, uning hududiy va predmet doirasi, boshqa organlar bilan chegarasi hamda inson huquqlariga ta’sir qiluvchi choralarni qo‘llash shartlari normativ ravishda aniq ko‘rsatilishi lozim. Aks holda profilaktik faoliyat tushunchasi haddan tashqari keng talqin qilinib, qonuniylik va vakolat doirasining buzilishi xavfi yuzaga keladi.

Natijalar. Jamoat xavfsizligini ta‘minlash ko‘p subyektli tizim bo‘lganligi sababli undagi vakolatlarni aniq chegaralash alohida ahamiyat kasb etadi. O.S.Narzullayev jamoat xavfsizligini ommaviy tadbirlar sharoitida ta‘minlash masalasini tadqiq etar ekan, ushbu sohadagi huquqiy tartib-taomillarni takomillashtirish zaruratini asoslaydi [3, 3-6-b.]. Mazkur yondashuvdan kelib chiqib, xavfsizlikni ta‘minlashda turli organlarning funksiyalari kesishadigan vaziyatlarda ularning vakolatlarini aniq normativ chegaralash huquqiy samaradorlikning muhim sharti ekanini qayd etish mumkin.

Qo‘riqlash xizmatining boshqa huquqni muhofaza qiluvchi subyektlardan farqi uning faoliyatining bevosita qo‘riqlanadigan obyekt va hudud bilan funksional bog‘liqligidadir. Shu sababli Qo‘riqlash xizmatining vakolati umumiy jamoat tartibini saqlash vakolati bilan aynanlashtirilmasligi, biroq qo‘riqlanadigan obyekt doirasida jamoat xavfsizligini ta‘minlashga qaratilgan vazifalar aniq belgilanishi lozim. Mazkur chegaralash bir tomondan vakolatlar takrorlanishini, ikkinchi tomondan esa xavfsizlik uchun mas’ul subyektlar o‘rtasida “vakolat bo‘shlig‘i” paydo bo‘lishini oldini oladi.

M.M.Narziyevaning “O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi qo‘riqlash xizmati faoliyatining ma’muriy-huquqiy jihatlarini takomillashtirish” mavzusidagi PhD tadqiqoti Qo‘riqlash xizmatining huquqiy maqomini bevosita o‘rganishi bilan mazkur masalada alohida ahamiyatga ega. OAK ma’lumotlariga ko‘ra, tadqiqotning maqsadi qo‘riqlash xizmati faoliyatining ma’muriy-huquqiy jihatlarini takomillashtirishga qaratilgan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat bo‘lgan. Tadqiqotda qo‘riqlanadigan obyektlar toifalarini aniqlashtirish, fuqarolar hayoti va sog‘lig‘i hamda mol-mulk xavfsizligini ta‘minlash, qo‘riqlash texnik vositalari,

masofaviy kuzatuv va bo'linmalar faoliyatini boshqarishning huquqiy mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha ilmiy takliflar ilgari surilgan [1].

M.M.Narziyeva tadqiqotining amaliy ahamiyati shundaki, uning ayrim takliflari normativ-huquqiy hujjatlarga kiritilgan. OAK ma'lumotida davlat mulki obyektlariga kirish-chiqish rejimini huquqiy tartibga solish, qo'riqlanishi shart bo'lgan obyektlar toifalarini shakllantirish, texnik qo'riqlash vositalari va masofaviy kuzatuv mexanizmlarini huquqiy jihatdan belgilash bo'yicha takliflarning tegishli hujjatlarda o'z aksini topgani qayd etilgan [1]. Bu holat Qo'riqlash xizmatining huquqiy maqomini tadqiq etishda nazariy xulosalar bilan amaliy normativ natijalar o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatadi.

Muhokama. Jamoat xavfsizligini ma'muriy-huquqiy ta'minlashga oid ilmiy adabiyotlarda normativ-huquqiy tartibga solishning tizimliliigi masalasi alohida ahamiyat kasb etadi. S.F.Nurullayeva jamoat xavfsizligining ma'muriy-huquqiy asoslarini tahlil qilib, xavfsizlik sohasida bir xil tushuniladigan maxsus tushunchalar va kategoriyalar tizimi yetarli darajada shakllanmaganini, turli normativ-huquqiy hujjatlarda xavfsizlikni ta'minlashning turli ma'muriy-huquqiy funksiyalari va usullari tarqoq tarzda ifodalanganini qayd etadi [6, 59-60-b.]. Muallif shu sababli jamoat xavfsizligi sohasidagi ma'muriy qonunchilikni tizimlashtirish va unifikatsiya qilish zarurligini ilgari suradi [6, 60-b.].

Mazkur xulosa Qo'riqlash xizmatining huquqiy asoslariga bevosita tatbiq etilishi mumkin. Chunki Qo'riqlash xizmatining maqomi, vakolatlari, qo'riqlanadigan obyektlarning toifalari, qo'riqlash usullari, texnik vositalardan foydalanish, boshqa organlar bilan axborot almashinuvi va huquqbuzarlik aniqlanganda harakat qilish tartibi turli normativ manbalarda turlicha darajada tartibga solinishi mumkin. Natijada huquqni qo'llovchi xodim uchun vakolatning aniq chegarasini aniqlash murakkablashadi. Shu sababli huquqiy tartibga solishning aniqligi, tizimliliigi va ichki muvofiqligi Qo'riqlash xizmatining samaradorligini belgilovchi asosiy mezonlardan biri sifatida qaralishi kerak.

Ilmiy nuqtayi nazardan Qo'riqlash xizmatining ma'muriy-huquqiy maqomini quyidagi tarkibiy elementlar orqali tizimlashtirish maqsadga muvofiq: birinchidan, xizmatning jamoat xavfsizligi tizimidagi o'rni va huquqiy maqomi; ikkinchidan, vazifalari va funksiyalari; uchinchidan, xodimlarning huquq va majburiyatlari; to'rtinchidan, qo'llaniladigan ma'muriy-huquqiy shakl va usullar; beshinchidan, qo'riqlanadigan obyektlar va xavfsizlik rejimlari; oltinchidan, boshqa subyektlar bilan hamkorlik; yettinchidan, nazorat va javobgarlik mexanizmlari. Bunday tizimlashtirish kelgusida qonunchilikdagi kolliziyalar va takrorlanishlarni aniqlash imkonini beradi.

Huquqiy takomillashtirishning yana bir yo‘nalishi – Qo‘riqlash xizmatining profilaktik funksiyasini aniq huquqiy chegaralashdir. S.B.Xujakulov profilaktika tizimida sabab va shart-sharoitlarni aniqlash, bartaraf etish, zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish va qonunchilikni tizimlashtirish zarurligini asoslagan [2, 8-10-b.]. Ushbu yondashuvdan kelib chiqib, Qo‘riqlash xizmatida texnik monitoring, signalizatsiya, videokuzatuv, xavfli holatlar to‘g‘risidagi ma‘lumotlarni qayd etish va vakolatli organlarga elektron uzatish kabi mexanizmlarning huquqiy asoslarini aniq belgilash maqsadga muvofiq.

Bunda inson huquqlari va qonuniylik prinsipi alohida kafolat sifatida qaralishi lozim. Qo‘riqlash faoliyatida texnik vositalar va nazorat mexanizmlaridan foydalanish xavfsizlikni oshirishi mumkin, biroq bunday vositalarning qo‘llanish chegaralari, ma‘lumotlarni saqlash va ulardan foydalanish tartibi, fuqarolarning huquqlarini himoya qilish kafolatlari qonun bilan aniq belgilanishi kerak. Shu orqali xavfsizlik va shaxsiy hayot daxlsizligi, mulk huquqi hamda boshqa konstitutsiyaviy huquqlar o‘rtasida mutanosiblik ta‘minlanadi.

Yuqoridagi tahlildan kelib chiqib, Qo‘riqlash xizmatining jamoat xavfsizligini ta‘minlashdagi huquqiy o‘rnini aniqlash uchun “maxsus subyekt – maxsus vakolat – maxsus hududiy/predmet doirasi – muvofiqlashtirilgan hamkorlik – nazorat” qolipini taklif etish mumkin. Mazkur tuzilmada Qo‘riqlash xizmati jamoat xavfsizligini ta‘minlashning umumiy subyekt sifatida emas, balki qonun bilan belgilangan maxsus funksiyalar doirasida faoliyat yurituvchi maxsus subyekt sifatida namoyon bo‘ladi.

Birinchi element – maxsus subyektlik. Qo‘riqlash xizmatining jamoat xavfsizligi tizimidagi maqomi qonunchilikda alohida belgilanib, uning asosiy vazifasi qo‘riqlanadigan obyektlar, mol-mulk va qonun bilan muhofaza qilinadigan manfaatlarning xavfsizligini ta‘minlash bilan bog‘lanishi kerak. Ikkinchi element – maxsus vakolat. Xizmat xodimining huquq va majburiyatlari faqat qonunda nazarda tutilgan asos va tartibda amalga oshirilishi, boshqa organlarning vakolatlarini o‘zlashtirishga yo‘l qo‘yilmasligi lozim. Uchinchi element – maxsus hududiy va predmet doirasi. Qo‘riqlash xizmatining vakolati qo‘riqlanadigan obyekt, hudud va xizmat vazifasi bilan bevosita bog‘lanadi.

To‘rtinchi element – hamkorlikning huquqiy mexanizmi. Xavfsizlikka tahdid yoki huquqbuzarlik aniqlanganda Qo‘riqlash xizmatining qaysi organ bilan, qaysi muddatda, qaysi shaklda va qanday axborot asosida hamkorlik qilishi normativ jihatdan belgilanishi lozim. Beshinchi element – nazorat. Qo‘riqlash xizmatining faoliyati ustidan idoraviy va qonunda nazarda tutilgan boshqa nazorat shakllari, fuqarolarning huquqlarini himoya qilish va shikoyat qilish mexanizmlari aniq ishlashi kerak.

Bunday tuzilma M.M.Narziyevaning Qo‘riqlash xizmatida qo‘riqlash texnik vositalari, masofaviy kuzatuv, obyektlarni toifalash va faoliyatni boshqarish mexanizmlarini huquqiy tartibga solish haqidagi xulosalari [1], S.B.Xujakulovning profilaktika subyektlari, axborot texnologiyalari va qonunchilikni tizimlashtirishga oid takliflari [2, 8-10-b.] hamda S.F.Nurullayevaning ma‘muriy qonunchilikni tizimlashtirish va unifikatsiya qilish zarurligi haqidagi yondashuvlari [6, 59-61-b.] bilan uyg‘unlashadi.

Shuningdek, mazkur qolip Qo‘riqlash xizmatining jamoat xavfsizligi tizimidagi o‘rnini faqat “qo‘riqlash” tushunchasi bilan cheklab qo‘ymaslik, balki uning profilaktik, axborot, xavfni barvaqt aniqlash va hamkorlik funksiyalarini ham huquqiy jihatdan belgilash imkonini beradi. Biroq bunday kengaytirish faqat qonuniy vakolat doirasida amalga oshirilishi lozim. Shu ma’noda ilmiy taklif sifatida Qo‘riqlash xizmati faoliyatining normativ modelida “qo‘riqlash”, “xavfsizlikni ta‘minlash”, “huquqbuzarliklarning oldini olishda ishtirok etish” va “vakolatli organlarga axborot berish” tushunchalarini funksional jihatdan farqlash maqsadga muvofiq.

Xulosa. Tadqiqot natijalari jamoat xavfsizligi va Qo‘riqlash xizmati faoliyati o‘rtasidagi munosabatni “holat va uni ta‘minlovchi faoliyat” nisbatida tushuntirish imkonini beradi. Jamoat xavfsizligi himoyalanganlik holati sifatida, Qo‘riqlash xizmati esa ushbu holatni ta‘minlashga hissa qo‘shuvchi maxsus vakolatli subyektlardan biri sifatida qaralishi lozim.

O‘zbekiston ilmiy adabiyotlarining tahlili shuni ko‘rsatadiki, jamoat xavfsizligining umumiy huquqiy asoslari va huquqbuzarliklar profilaktikasi bo‘yicha salmoqli tadqiqotlar mavjud. Shunga ko‘ra, qonunchilikni takomillashtirishning asosiy yo‘nalishlari sifatida: Qo‘riqlash xizmatining jamoat xavfsizligi tizimidagi huquqiy maqomini aniqlashtirish; uning vazifalari va vakolatlarini funksional mezonlar asosida chegaralash; profilaktik faoliyatdagi ishtirokini aniq huquqiy asoslash; boshqa vakolatli subyektlar bilan axborot almashinuvi va hamkorlik tartibini belgilash; texnik monitoring va masofaviy kuzatuv vositalaridan foydalanishning huquqiy kafolatlarini mustahkamlash; faoliyat ustidan nazorat va fuqarolarning huquqlarini himoya qilish mexanizmlarini takomillashtirish taklif etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Narzieva M.M. O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi qo‘riqlash xizmati faoliyatining ma‘muriy-huquqiy jihatlarini takomillashtirish: yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent, 2022. – 48 b.
2. Xujakulov S.B. Huquqbuzarliklar profilaktikasi: genezisi, nazariyasi va amaliyoti: yuridik fanlar doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2023. – 78 b.

3. Narzullayev O.S. Miting, yig'ilish va namoyishlarni o'tkazishda jamoat xavfsizligini ta'minlashning huquqiy jihatlari: yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti, 2024. – 51 b.
4. Alijonov I.R. Jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasining huquqiy asoslarini takomillashtirish: yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti, 2024. – 43 b.
5. Eshnazarov M.J. Huquqbuzarliklarning maxsus profilaktikasini takomillashtirish (Ichki ishlar organlari faoliyati misolida): yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2022. – 54 b.
6. Nurullayeva Sh.F. O'zbekiston Respublikasida jamoat xavfsizligini ta'minlashning ma'muriy-huquqiy asoslarini takomillashtirish // Zamonaviy ilmiy tadqiqotlar nazariyasi. – 2024. – T. 7, № 2. – B. 59-61.